

ระบบบัญชีเงินสดของการท่าเรือแห่งประเทศไทย

นางสาว ปรียทัศน์ อรรถยานันต์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับปริญญาตรี วิทยาลัยนานาชาติ

ภาควิชาการบัญชี

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2525

ISBN 974-561-091-7

I15502314

008106

Cash Accounting System of Port Authority of Thailand

Miss Preeyatas Akayanant

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

of the Degree of Master of Accountancy

Department of Accountancy

Graduate School

Chulalongkorn University

1982

ISBN 974-561-091-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ระบบบัญชีเงินลดของการทำเรือแห่งประเทศไทย

โดย

นางสาว ปรียทัศน์ อรรถยานนิต

ภาควิชา

การบัญชี

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ มาลี ช่างสูวณิช

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

[Signature]
.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประดิษฐ์ บุณนาค)

กรรมการสอบวิทยานิพนธ์

[Signature]
.....ประธานกรรมการ

(ศาสตราจารย์เพ็ญแข สนิทวงศ์ ณ อยุธยา)

[Signature]
.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์วิไล วีระปรีย)

[Signature]
..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์มาลี ช่างสูวณิช)

[Signature]
..... กรรมการ

(นายบุญเลิศ ฤทธิทาน)

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ระบบบัญชีเงินสดของการท่าเรือแห่งประเทศไทย
ชื่อผู้ศึกษา นางสาว ปรียทัศน์ อรรถยานันต์
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์มาลี ช่างหล่อผย
ภาควิชา การบัญชี
ปีการศึกษา 2524

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เรื่องระบบบัญชีเงินสดของการท่าเรือแห่งประเทศไทย จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาแนวทางปฏิบัติด้านระบบบัญชีเงินสดของการท่าเรือแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจขนาดใหญ่ที่มีลักษณะการดำเนินงานแตกต่างจากกิจการโดยทั่วไป การศึกษาได้พิจารณาถึงระบบบัญชีเงินสดที่การท่าเรือฯ ใช้ปฏิบัติในการดำเนินงานประจำวัน ว่ามีระบบการควบคุมภายในที่ดีและมีประสิทธิภาพเพียงพอหรือไม่ ด้วยเหตุผลที่สำคัญคือ เงินสดเป็นสินทรัพย์ที่เปลี่ยนมือได้ง่าย จึงจำเป็นต้องมีระบบการควบคุมภายในที่ดี จึงจะสามารถป้องกันการทุจริตและการนำไปใช้ในทางที่ผิดได้

ในการศึกษานี้ได้ศึกษาจากขบวนการทางการบัญชี รวมทั้งระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของการท่าเรือแห่งประเทศไทย ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับระบบบัญชีเงินสด และได้สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบเกี่ยวข้องกับรายการทางด้านเงินสดตลอดจนสังเกตวิธีการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และศึกษาจากเอกสาร ใบสำคัญ สุ่มบัญชีและรายงานต่าง ๆ ที่ใช้

ผลการศึกษาได้ปรากฏว่า ขบวนการทางการบัญชีรวมทั้งระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่การท่าเรือแห่งประเทศไทย วางไว้เกี่ยวกับรายการเงินสดเป็นไปตามหลักการบัญชีที่ยอมรับ และใช้กันโดยทั่วไป และทำให้การปฏิบัติงานด้านระบบบัญชีเงินสดเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการควบคุมภายในที่เพียงพอเนื่องจากกิจการของการท่าเรือแห่งประเทศไทยเป็นองค์การขนาดใหญ่ ผู้บริหารจำเป็นต้องใช้อ้อมูลทางการเงินเพื่อประโยชน์ในการควบคุมทางบัญชีและควบคุมทางการบริหาร ฉะนั้น เพื่อให้การปฏิบัติงานประจำวันมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ผู้เขียนเสนอให้มีการนำเครื่องบันทึกเงินสด

(Cash Register) มาไว้ในกาบบันทึกการรับเงิน ซึ่งจะช่วยให้การควบคุมภายในและช่วยประมวลผลข้อมูลต่าง ๆ จำนวนมากให้รวดเร็วยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังเสนอให้มีการพิจารณาเครื่องจักรเช่น เครื่องคอมพิวเตอร์มาช่วยในการดำเนินงานจัดทำข้อมูลทางการเงินให้แก่ฝ่ายบริหาร ซึ่งเครื่องคอมพิวเตอร์สามารถจัดทำข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างครบถ้วนและทันต่อเวลา รวมทั้งมีการตรวจสอบข้อมูลที่ถูกต้องเชื่อถือได้

Thesis Title: 'Cash Accounting System of Port Authority of Thailand

Name : Miss Preeyatas Akayanant

Thesis Advisor: Assistant Professor Malee Chuangsuwanish

Department : Accountancy

Academic Year : 1981

Abstract

The aim of this thesis "Cash accounting system of Port Authority of Thailand" is to study the cash accounting system as practiced in the Port Authority of Thailand, since this State Enterprise is a large organization and different from others in its mode of operations. The study will focus on the system of controlling cash in its daily operations to ensure effective internal control, the rationale being that cash is the most liquid of all assets, and can be easily taken or transferred, thus an adequate system of internal control is needed to prevent theft and misappropriation.

In this study, the accounting procedures of the Organization including regulations and instructions issued by the Port Authority of Thailand with regard to the cash system were reviewed, and responsible officials concerned were interviewed. The system in operation as well as documents, vouchers, books of account and various reports in this connection were also be studied.

The out-come of this study reaffirms that the accounting procedures together with various regulations and instructions pertaining to the control of cash laid down by the Port Authority of Thailand are in accordance with

generally accepted accounting principles and enhance the accounting control of cash to be effective and adequate for the purpose. As the Port Authority of Thailand is a large organization, management needs financial information for the purposes of accounting and administrative controls. In order to ensure greater efficiency in daily operations, the author proposes that cash registers be used to facilitate recording of receipts, as well as for purposes of control and to aid speedy recording of voluminous transaction. In addition, machinery such as electronic data processing machines will certainly assist in the timely preparation of reports for the executives, ~~while~~ at the same time provides reliable records of the transactions.

กติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จเรียบร้อยด้วยดี โดยความกรุณาอย่างมากของ คำสตราจารย์
เพ็ญแข สนิทวงศ์ ณ อยุธยา ; รองศาสตราจารย์วิไล วีระปรีช และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ช่วย
ศาสตราจารย์มาลี ย่างสูวณีย์ ผู้กรุณาใช้เวลาอันมีค่าให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ อันเป็น
ประโยชน์ ตลอดจนช่วยตรวจแก้ไขข้อบกพร่องให้โดยละเอียด และเป็นผู้สนับสนุนให้กำลังใจต่อผู้
เขียนตลอดมา

ด้านการทำเรื่องแห่งประเทศไทย ผู้เขียนได้รับความร่วมมือจาก นาวาเอก ลาภ
อัครางกูร ณ อยุธยา ผู้อำนวยการการทำเรื่องแห่งประเทศไทย เจ้าหน้าที่ชั้นบริหาร และเจ้าหน้าที่
ที่ผูกฝ้ายในการให้ข้อมูล ตัวเลข และคำอธิบายต่าง ๆ คุณบุญเลิศ ศิววิธาน ผู้อำนวยการกอง
ตรวจสอบ ภาวะอธิบายถึงวิธีการควบคุมและบันทึกรายการเงินสด ตลอดจนอธิบายลักษณะระบบ
บัญชีของการทำเรื่องแห่งประเทศไทย และช่วยกรุณาตรวจแก้ไขข้อบกพร่องให้โดยละเอียด คุณพรชัย
ฉิมเษภธรรม หัวหน้าแผนกตรวจสอบเอกสาร กองตรวจสอบ ภาวะอธิบายถึงวิธีการปฏิบัติงานด้าน
รายได้ค่าภาระเงินสด คุณณลณี สุววรรณ หัวหน้าแผนกตรวจสอบบัญชีภายใน กองตรวจสอบ ให้
ความกระจ่างเรื่องการตรวจสอบบัญชีภายใน และการปฏิบัติงานด้านบัญชีอื่น ๆ คุณเจริญ
ชลากาญจน์ หัวหน้าแผนกคิดค่าภาระเบ็ดเตล็ด กองผลประโยชน์ ภาวะอธิบายถึงวิธีการปฏิบัติ
งานด้านรายได้และค่าภาระเบ็ดเตล็ด คุณครรชิต ฉชาติเทภะ หัวหน้าแผนกตรวจสอบค่าภาระ กอง
ตรวจสอบ ภาวะอธิบายถึงวิธีการปฏิบัติงานด้านการตรวจสอบค่าภาระ และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ที่ให้
ความกรุณาและร่วมมือแก่วิธีเขียนเป็นอย่างดี

บุคคลที่ระลึกถึงและลืมไม่ได้คือ คุณพ่อคุณแม่ นำทุกคนตลอดจนเพื่อน ๆ ซึ่งให้กำลังใจและ
ช่วยเหลือมาตลอดระยะเวลาของการทำวิทยานิพนธ์

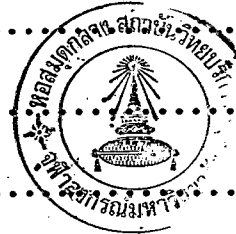
ผู้เขียนรู้สึกซาบซึ้งและขอขอบพระคุณทุกท่านผู้มีส่วนทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงด้วยดี

ปรีชทัศน์ อรรถยานันต์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	๕
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๘
กิตติกรรมประกาศ	๗
รายการรูปประกอบ	๘

บทที่

1. บทนำ	1
ความเป็นมาของวิทยาลัย	1
วัตถุประสงค์	2
แนวเหตุผลทฤษฎีหรือสมมุติฐาน	2
ขั้นตอนและวิธีดำเนินงานวิจัย	2
ความสำคัญหรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
2. การบริหารงานของการท่าเรือแห่งประเทศไทย	3
ประวัติการก่อตั้ง	3
วัตถุประสงค์และนโยบาย	7
การบริหารงานและการดำเนินงานทั่วไป	9
การบริหารการเงิน	15
3. ระบบบัญชีเงินสด	22
หลักการทั่วไปเกี่ยวกับระบบบัญชีของการท่าเรือแห่งประเทศไทย	22
ระบบบัญชีเงินสดของการท่าเรือแห่งประเทศไทย	134
- เงินสดรับ	134
- เงินสดจ่าย	154
- เงินสดย่อย	225

4. การควบคุมภายในเกี่ยวกับเงินสด	233
- การควบคุมภายในเงินสดรับ	233
- การควบคุมภายในเงินสดจ่าย	236
- การควบคุมทางการบัญชี	238
- การควบคุมโดยงบประมาณ	239
- การตรวจสอบภายใน	241
- การควบคุมหลังการบัญชีเกี่ยวกับเงินสด	244
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ	245
บรรณานุกรม	262
ภาคผนวก ก	263
ประวัติผู้เขียน	280

สารบัญรูปประกอบ

หน้า

รูปที่

2-1	ผังการคัดลอกงานของการท่าเรือแห่งประเทศไทย	14
2-2	ผังการคัดลอกงานของฝ่ายการเงิน	21
3-1	ผังแสดงทางเดินของบัญชีเกี่ยวกับรายได้	81
3-2	ผังแสดงทางเดินของบัญชีเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย	82
3-3	ผังแสดงวิธีการเกี่ยวกับรายได้ดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับเรือ	95
3-4	ผังแสดงวิธีการเกี่ยวกับค่าภาระสินค้าขาเข้า (ฝากเก็บในโรงพักสินค้า หรือคลังสินค้า)	104
3-5	ผังแสดงวิธีการเกี่ยวกับค่าภาระสินค้าขาเข้า ทำการขนถ่ายสำลงข้างเรือ ภายในเขตท่า การท่าเรือแห่งประเทศไทย	106
3-6	ผังแสดงวิธีการเกี่ยวกับค่าภาระในการทำการขนถ่ายสำลงข้างเรือนอกเขตท่า การท่าเรือแห่งประเทศไทย	110
3-7	ผังแสดงวิธีการเกี่ยวกับค่าภาระฯ กรณีพ่อค้าขอเปิดบัญชีเงินเชื่อ	112
3-8	ผังแสดงวิธีการเกี่ยวกับค่าภาระสินค้าขาออกผ่านท่า	117
3-9	แผนภูมิหน่วยงานที่มีหน้าที่ปฏิบัติงานด้านรับค่าภาระเงินสด	137
3-10	ผังการปฏิบัติงานการจ่ายเงินเดือนและค่าแรง	161
3-11	ผังการปฏิบัติงานการจ่ายรายจ่ายต่าง ๆ จากงบทำการและงบลงทุน ...	219